

-
- 4 Mellan alvaret och sundet
– en vandring i Borga hage
- 16 Den krokiga vägen till
Mosfilmovskaja
- 28 Med historien i väggarna
– Medeltidshotellet i Visby

Kulturvärden utges av Statens fastighetsverk med fyra nummer om året

Postadress Box 2263, 103 16 Stockholm

Gatuadress Järntorget 84

Telefon 08-696 70 00

Telefax 08-696 70 01

E-post kulturvarlden@sfv.se

www.sfv.se

ISSN 1104-845X

Ansvarig utgivare och redaktör

Hans Landberg

Artikelförfattarna svarar för artiklarnas innehåll. Endast artiklar signerade sfv samt s. 3 uttrycker myndighetens åsikt.

Medverkande i detta nummer

Mats Carlsson Lénart, Bo Jonsson, Hans Landberg, Sophie Malmros, Göran Parge, Monnica Söderberg.

Foto/illustrationer

Anders Bodin 38c; Nina Broberg 2, 3; Mats Carlsson Lénart 19, 20, 23b, 24, 25, 26, 27; Åke E:son Lindman 16, 39b; KBS-U 18, 21, 22, 23a; Thomas Fahlander 4, 6, 7, 8, 9, 10; Sophie Malmros 28, 29, 30, 31, 32, 33; Martin Naucclér 12, 13, 14, 15; Göran Parge 34, 35, 36, 37; Anders Rööf 38a; Björn Svanstein 39a.

Omslag

Medeltidshotellet i Visby.

Foto: Sophie Malmros.

Produktion Statens fastighetsverk

Layout och typografi Marie Glase

Tryckeri Trydells, Laholm

Prenumeration Se sista sidan!

www.kulturvarlden.se

Utges av Statens fastighetsverk

Hans Landberg, redaktör:

Välkommen till Kalla kriget, skriver Mats Carlsson Lénart i artikeln om kustartilleribatteriet på Arholma i det här numret av Kulturvärden. Batteriet på skärgårdsön i Roslagen stod klart att tas i drift 1968; sex år efter att Kubakrisen fått världen att inse hur bräcklig freden var och hur skrämmande snabbt embryot till ett nytt världskrig kunde växa. Det gick bra den gången och Kalla krigets befästningar har blivit museer.

Berlinmurens fall 1989 och hela Sovjetunionens sammanbrott ett par år senare gjorde att freden åter kändes evig och orubblig. Till och med de allra modernaste kustbefästningarna är nu museala. Det så kallade ERSTA-batteriet på Landsort, som byggdes så sent som i slutet på 1970-talet och var topphemligt till helt nyligen, överförs nu från Fortifikationsverket till Statens fastighetsverk. Det ska bevaras som en del av vårt kulturarv för att i framtiden kunna berätta om en tid då den store grannen i öster upplevdes som ett påtagligt hot.

I det här numret av tidningen kan vi även läsa om hur det gick till då Sveriges ambassad hamnade där den hamnade i Moskva. Det är en berättelse om diplomati under ett iskallt politiskt klimat och om Statens fastighetsverks föregångare Byggnadsstyrelsens försök att nå en uppgörelse med sovjetstatens politiker.

I höst, då USA avtalat om att bygga antimissilbaser i Polen och Ryssland svarat med egna baser i Kaliningrad, då ryska trupper gått in i Georgien och forna sovjetrepubliker söker medlemskap i NATO, känns Kalla kriget mer aktuellt än på flera decennier.

Onekligen är Kalla kriget något som gör sig bättre på museum – låt oss hoppas att det håller sig där.

3 LEDARE Kulturmiljöerna – tiger som muren

4 Mellan alvaret och sundet – en vandring i Borga hage

12 Välkommen till Kalla kriget!

16 Den krokiga vägen till Mosfilmovskaja

25 Svenskhuset i Tolstoy's kvarter

28 Med historien i väggarna – Medeltidshotellet i Visby

34 Hudspecialisterna på Läckö

38 Notiser

40 Halva kungariket är ditt (och ryms på 400 sidor)

4

25

28

40

www.kulturvarlden.se

Kulturmiljöerna – tiger som muren

KUNGLIGA SLOTTET i Stockholm, Läckö slott och Varbergs fästning med flera av våra förnämsta kulturmiljöer i det nationella kulturarvet tiger som muren i den allt mer intensiva diskussionen om den framtida kulturpolitiken. Namnkunniga företrädare för aktiva konstnärer av alla de slag slår nu på olika sätt vakt om sina revir i kampen om de framtida resurserna på kulturområdet när den nationella kulturpolitiken utreds. Skuggutredningar bildas för att ta vara på och driva de aktiva kulturarbetarnas intressen. I massmedias kulturspeglings ligger fokus på det kulturliv som skapas genom teater och musik med flera konstnärliga aktiviteter. Möjligen kommer kulturmiljöerna in i bilden när kulturnyheter av annat slag saknas. Även denna sommar har det funnits exempel på det.

Självklart blir det politiska intresset mer markant när det finns företrädare för aktiva kulturarbetare som för fram sina krav jämfört med kulturmiljöer som inte själva kan stå upp och göra sig gällande i den allmänna kulturpolitiska debatten. De aktiva kulturverksamheterna gör sig därmed också gällande när resurserna för själva kulturverksamheten ställs mot resurserna för att bevara och utveckla de kulturmiljöer där kulturaktiviteterna bedrivs. Här

behövs bland annat mer av nära samverkan mellan berörda parter för att få en bättre balans så att kulturmiljöer med starka symbolvärden i det nationella kulturarvet även framgent kan vara i stånd att hysa viktiga kulturverksamheter.

När det gäller kulturmiljöerna skulle man i jämförelse med det mer aktiva kulturlivet och speglingen av detta i massmedia kunna tala om en talande tystnad. Tysta som muren men ändå inte helt utan förespråkare. En tom pratbubbla kan vara talande för att symbolisera kulturmiljöfrågornas betydelse i kulturdebatten.

Sedan är det en annan sak att förvaltare av kulturmiljöarv självklart genom olika slag av utredningar visar på behovet av resurser för att rädda omistliga kulturvärden från förfall. Det kan också leda till resultat. Men en del av problembilden är att för det mesta går det att dröja något eller flera år med åtgärder för att hålla kulturarvet i stånd. Det betraktas därmed självklart inte lika akut som exempelvis bidrag till en teatergrupp som skulle behöva upplösas om inte bidrag utgår. Däremot visar erfarenheterna tydligt att ju längre man väntar med underhållsåtgärder desto dyrare blir det.

BO JONSSON
Generaldirektör

